

SZERKESZTŐI IRODA:

Belmagyar-utca 47-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ELLENZÉK ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egész évre 16 frt. v. 32 korona. Negyed évre 4 frt. v. 8 korona.
Félévre 8 frt. v. 16 korona. 1 óra 1 frt 50 kr. v. 3 korona

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.
Kéziratok nem adnak vissza.

Telefon sz: 9.

POLITIKAI ÉS TARSADALMI NAPILAP.

Telefon sz: 9.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög cenzimternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reklam sora 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora: 5 frt.

Nyilvántartási czikkék:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

A trónörökös halála.

Magyarország rövid időközben most már második trónörökösöt veszíti el Károly Lajos főherceg, a király testvér öccsének elhunytá következtében.

Az uralkodója és ennek házához mindenha őszintén ragaszkodó magyar nemzet könnyűi immár a második koporsóra hullnak, a mely koporsó Magyarország leendett királyának hamvait fedi.

Múltán gyászol a nemzet együtt a királyával ebben a legújabb szomorú alkalomban. Mert hiszen az a férfi, a ki ott fekszik a ravatalon — a királynak forrón szeretett édes testvére volt, a ki tán valamennyi közt legközelebb állott a szívéhez, s a kinek váratlan elhunytá mély szomorúságra ejtette a szeretett uralkodót.

Múltán gyászol a magyar, mert hiszen az a férfi, a ki most ravatalán nyugszik, arra volt hivatva, hogy adandó esetben Magyarország királyává legyen, tehát legközelebb állott a király után a nemzethez politikai vonatkozásban is.

Károly Lajos meleg érdeklődést tanúsított mindenha Magyarország és népei iránt. Sorsunk, haladásunk mindig élénk érdeklődésének képezte tárgyát. Gyakran időzött Magyarországon, a hol az év egy részét állandóan töltötte és körünkben mindig jól találta magát.

Sok és igaz rokonszenvvel volt irántunk eltelve a szíve és ép ezért mély és igaz részvételt álljuk körül az elhunyt férfit ravatalát s kérjük a Magyarok Istenét: Vigasztalja meg a jó királyt és adjon csendes pihenést az elköltözött trónörökösnek!

Emléket áldjuk!

Károly Lajos főherceg elhunytáról már adott távirataink közléseink kiegészül a következő uabb részleteket közöljük:

Az utolsó órák.

Bécs, máj. 19.

A kály reggel 4 és fél óráig maradt Károly Lajos kir. herceg palotájában azután pedig rövi pihenésre visszatért a Hofburgba minthogy z orvosok úgy nyilatkoztak, hogy az agonia öb óráig tarthat. A király 7 és 8 óra közismét visszatért a palotába, a hol már csak a király herceg haláláról értesült. Az uralkodó felkereste az elhunyt kir. herceget öngyét mire 8 és egynegyed órákor visszatért a hofburgba.

Éjjel 1 3 órákor a kir. herceg elvesztette eszmélet. Pejacevics főudvarmester és az egész kir. hercegi udvar egybegyűlt a halott szobában Zak atya ház lelkész feladta adalódkorra az utolsó kenetet. E pillanattól kezdve mindnyájan ott maradtak a szobában. Károly Lajos nem nyerte vissza eszméletét és reggel 7 óra előtt öt percczel halála nélkül elhunyt.

Az uralkodóház gyász.

Bécs, május 19.

A király délelőtt 11 órákor Károly Lajos kir. herceg palotájába ment, a hol Ferenc Ferdinánd királyi herceget üdvözölte imázott az elhunyt kir. herceget holttestén. A királyné 11 és egynegyed órákor jelenmeg a halottas háznál és az elhunyt családnak részvétét fejezte ki. A délelőtt folán az uralkodóháznak Bécsben időző tagjai megjelentek az elhunyt kir. herceg pajában, hogy részvétüket fejezzék ki.

Gyász Budapesten.

Budapest, máj. 19.

Károly Lajos kir. herceg halála híre gyorsan terjedt el a fővárosban. Reg-

gel 8 órákor már uton-útfélen erről beszéltek. A képviselőház, a főrendiház, miniszterelnöki palota, miniszteri paloták, a tudományegyetem, a városbáza s egyáltalán a közép-telek homlokzatára azonnal kitűzték a gyászlobogót.

Az e napokra kitűzött multságok, ünnepélyek egy részét már el is halasztották s zajosabb társas szorakozások az országos gyászra való tekintettel egyelőre mind elmaradnak. A holnapra, e hó 20-ára tervezett jótékonycélu bástya-ünnepélyt is elhalasztották eddig bizonytalan időre.

Az operaház és a nemzeti színház az országos gyászeset miatt ma nem tart előadást.

A parlament részvéte.

Budapest, máj. 19.

Ugy a képviselőházon, mint a főrendiházon hatalmas gyászlobogó hirdeti, hogy nemcsak az uralkodó családnak, hanem a nemzetnek is gyásza van.

A megdöbbentő haláleset miatt sem a képviselőház, sem a főrendiház ülést nem tartott, hanem mindkét ház részvétének jegyzőkönyvére adott kifejezést s azután az ülést felfüggesztették.

A temetésen való részvétel módozataira nézve mindkét ház holnap tartandó ülésein fog határozni.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után elnök a következő beszédben tudatta a képviselőházzal Károly Lajos kir. herceg halálának híret:

T. ház! Ünnepélyesre az a szomorú hír, a melyről e pillanatban értesítve lettem, gyászt borít. Uralkodó családnaknak az a tagja, a ki a trónhoz legközelebb áll, Károly Lajos kir. herceg megszűnt élni.

Mi, kik ma, mint az uralkodóház, a nemzetnek is gyásza van.

Kettősen érezzük a csapást, a mely az uralkodó családot, és a vele érő nemzetet gyászba bojtotta. A boldogult kir. herceg, a ki hazánkban nagybirtokos volt és a ki hazánk sorsa és fejlődése iránt mindig meleg rokonszenvvel viseltetett és a ki már, mint nagybirtokos is szorosabb összeköttetésbe kívánt lépni a nemzettel, — még csak néhány nap előtt is fenséges nevével kilátásba helyezte nemzeti ünnepélyünkre való megjelenését és mi örömmel néztünk elébe annak, hogy ők körünkbe fognak jönni. Ma már a nemzet nevében csak a kegyelet adóját rohajtjuk le ravatalára.

Indítványozom tehát, hogy a ház fájdalmas és kegyeletes részvétének és gyászának jegyzőkönyvére adjon kifejezést (Helyeslés) és annak kifejezését feliratba foglalva a trón elé juttassa. (Helyeslés.)

Hogy a gyászszertartáson a ház jelenjék meg és kegyeletének adjon kifejezést. A módozatokra nézve a holnap ülesen tesz javaslatot. (Helyeslés.) Hogy bagyja jóvá azt az intézkedésemet, hogy a ház gyásza jelöl a gyászszalót a házra kitűsztem.

Végre indítványozom azt, hogy fájdalunk és kegyeletünk jelöl tanácskozásunkat a mai napon ne folytassuk. (Helyeslés.) és a mai ülés napirendjét a holnap 10 órákor tartandó ülésre vigyük át.

Helyesli-e ház ezen javaslatomat? (Helyeslés.) Akkor azt, mint a ház határozatát kimondom és az ülést bezárom.

A főherceg életrajza.

Károly Lajos József Mária kir. herceg Ferenc Károly (-1872) kir. herceg és Zsófia bajor hercegné (-1872) harmadszülött gyermeke, 1833. júl. 30-án született Schönbrunnban.

Nevelését Bombelles Henrik gróf, néhai Rudolf koronaherceg főudvarmesterének atyja vezette.

Elméleti tanulmányainak elvégzése után 1853-ban a közigazgatás elsajátítására végett Gácsországba ment, hol két évet töltött buzgalommal szentelén magát a rábizottak elvégzésére, miután nagy kedvet érzett magáért a polgári közigazgatás szolgálatára, 1853. júl. 30-án Tiról és Voralberg helytartójává nevezték ki.

Ez időben 1856-ban nov. 4-én lépett házasságra János szász király leányával, Margit hercegnővel ki 1840. május 24-én született; de nem sokáig élvezhette a boldogsá-

got, mert a király hercegnő már 1858. szept. 15-én meghalt.

A hirtelenl érkezt gyász annyira megtörte a kir. herceget, hogy az államszolgálat alól való felmentését kérve, nyomban Romába költözött hosszabb tartózkodásra.

Mint katona 1861. márcz. 9. óta altábornagy, 1884. október hava óta lovassági tábornok; tulajdonosa továbbá a 7. sz. dicsédszeregre, a 4. sz. orosz Lubow-féle huszárezrednek és a 8. sz. porosz dszids eszrednek.

Rudolf koronaherceg († 1889. jan. 30.) halála után ő volt a koronaherceg s mint ilyen, gyakran képviselte ő felségét oly állami és nemzetközi ünnepélyeken, melyeken a fenséges ur nem jelenhetett meg. Így ő képviselte a királyt a III. Sándor orosz csár koronázásán is.

1889. óta Magyarországon is nagybirtokos lett, megvevén a nagyatpolcsányi birtokot, hol az év egy részét töltötte.

Politikai hir.

A T. Ház munkarendje. A képviselőház tanácskozásának napirendjére a közigazgatási bíráskodást szabályozó törvényjavaslat elintézése után, mint értesülünk, az a három törvényjavaslat kerül tárgyalásra, a melyekkel tegnap a Ház pénzügyi bizottsága foglalkozott. A mennyiben ez ügyek is szombatig le lennének tárgyalhatók, a pünkösdi ünnepre való tekintettel nem tart ülést a Ház a jövő szerdáiig, a midőn a kir. kuriának képviselőválasztási bíráskodást szabályozó törvényjavaslat fog napirendre kerülni.

Martinuzzi Jakab.

Nem volt már fiatal, midőn az állam kormányára mellé állott. A politikával az öregek is házasságra léphetnek: a boldog és nagyszámú politikai család származása nincsen a kor fiatalágához kötve. Martinuzzi családjának ultimú deficiense volt, utolsó sarjadéka nem kellett, csak a házával és önmagával törőnie. A futó János király a nemzeti királyság Katalin királya emelte magához azt a férfit, ki anyjánálé gykor felte volt s ki ott a világgal annyira jól lakott, hogy kolostorba vonult. Előbb diplomata obait kapott, azután finánciéri diplomát. János király oldalán politikája még me lehetőszen egyoldal volt. A haladatosság János királyhoz és érdekeihez fűzte s azért el kellett nyomnia belátása sugalmait. S nagyravágása sem tüközött belé a nemzeti királyság eszméjébe, a szörös föld barát a legfinyásabb urak körében szót vitt!

A nemzeti királyság eszméje a mohácsi vést megelőző emberöltő mozgalmak közéletében nyilatkozott meg teljes erőben. Pedig akkor ez az eszme már meglehetősen elvirágozott. Mátyás a nemzet által megválasztott király volt, hivatala lett volna a nemzeti királyság gondolatát realizálni, de tulajdonképen ő buktatta azt meg. Az ő egyénisége a nemzeti geniuszal nem hangzott össze. A mint a jogéletbe a nemzeti gondolkodástól elütő római jogot próbálta sikertelenül átültetni, a mint az idegen humaniorákat csak utánzásból és személyéhez kötve plántálta át, ugy politikája is távol állott a nemzeti törekvéstől. Nemzetének keletre mutató iránytűjét tultengő egyéniség nyugatra akarta szétakolnálni, s ő adott először erősebb megnyilatkozást a birodalmi, a monarchikus eszmének, mellyel belettközött a nemzeti királyság gondolatába. Ő a nemzeti király ezzel azt az alapot, melyen állott illuzórius tette és így nem csoda, ha alkotása ravatala mellé omlott össze. Halála után az oligarchikus hatalmaskodás lépett életbe, jöllehet az uralkodóvá való reneszánsz másutt épen a hűbériséget, az oligarchikus irányzatot széjjel bomlasztá. Az eszmék milyen tisztázott lánysága kapott így lábra. A nagy urak még a nádoságot is örökösé tették, s a velük megküzdő köznemesség is bármennyire hatalmába kerítette Verbőczy vezetése alatt olykor a csatartét, nem volt egyenrangú politikai tényező, csak eszköz, titokkártya lett egy másik hatalmas főúr, Szapolyai János kezében. Nem a főúri és köznemesség küzdelme volt az Ulászló és Lajos alatti mérközések legtöbbje, egy oligarchának, Szapolyainak, nagyravágása állott szemben a többi főurakkal és királlyal, és ebben a küzdelemben a doktrinér Verbőczy vezetése alatt álló köznemési párt csak egyszerű eszközzé változott. Szapolyai a nemzeti királyság gondolat mint saját nagyravágása előmozdítóját adta a köznemési párt ajkaira, mely az 1505-ki országgyűlés vezérgondolatává lett, de törvényesen, szentesített cziké soha nem válhatott. Az aulikus párt Szapolyaitól félve pe-

dig kénytelen volt a Jagelló háznak a Habsburgokkal kötött családi szerződéseit elfogadni, melyek épen olyan törvénytelenek voltak, mint az 1505 végzés. Ime mennyire kidomborodik itt a személyi érdekek harca, melynek egyik oldala a köznemességet oclólkraclárá törpti le s ledől szoborra teszi a nagy álmodót, a nemzet bálványát, Verbőczyt, kit cserben hagy maga Szapolyai is, — midőn nagyravágását nélkül is elérni véli, a másik oldala pedig a kalandos társulattal, a celszövényekkel polgárjogot ad Magyarországon a reneszánsz politikai fegyvereinek. És ennek a küzdelemnek eredménye az a néhány családi szerződés, mely törvénytelen, az számos törvényezik, mely a kísérletező köznemési tanácskozásokból kikért, az a néhány csattanós kosár, — melyet a királyleányt hadserege élén megkért Szapolyai kap még a dobze királytól is és eredménye a mohácsi veszedelem, mely mindkét politikai küzdőt félt még élesebben állította szembe. A Jagelló uralkodóház katasztrófája aktualitást tetto a Habsburg és a nemzeti Szapolyai ház küzdelmé. Az egyik törvénytelen családi szerződésekre hivatkozott, a másik törvénytelen határozatból kiindulva tetszelgett a jogfolytonosság elvével, s végre is mindkettőt viszatért a szabadkirályi választás elvére s a koronában rejlő erőhöz. Mindkettő megválasztva, — mindkettő megkoronázva, mindkettő pártoktól körülvéve azzal a jelszóval, hogy Magyarországot megmentik a töröktől!

Igy találta Martinuzzi János király oldala mellé állva azt a magyar államot, melynek — az államtudományok definíciója szerint a nemzeti öntudatot a jog formájában kellene kifejezni.

Vajjon kifejezte-e? Vajjon volt-e magyar öntudat, vajjon volt-e magyar állam?

Nem látta-e meg Martinuzzi mindjárt, hogy a Habsburg dinasztia kifogja börtölni a nemzeti királyság eszméjét? Az már nagyszámú és hatalmas család, János király egyedül álló a világon. Ferdinánd öccse Károly császárnak, kitől segélyt lehet remélni, ha ki lesz írva a reformáció, János király szövetségese a török, a kinek politikai háttérrel volt attól a cortigianó alaktól, melyet Castiglione festett, hogy épen maga Sándor pápa szolította fel többször Bajazitot, az Ildorai szultánt, hogy törjén Európára és szabádsítsa meg őt a fejedelmektől, kik gyermekei javát célzó terveit elleneztek. Mi volt borzasztóbb, a reneszánsz fegyverei közül a Borgiák töre, vagy a Borgiák mérge az a qua tofaima, vagy a mérge a sületlora keverve? — Egyik sem a Borgia pápának ez a felségárlása a kereszténység ellen volt a legborzasztóbb, mely a töröktől egykor a magyar politikai köreinek folytonos zavarására bizta.

Martinuzzi mélyen tündöhetett a magyar politika szövényeire felett. Nem jutott e eszébe, hogy Ferdinánd hatalma a Dunára, János királyé a Tiszára támaszkodik és a mint a Tisza a Dunába ömleszt habjait, nem fogja e ennek a lefolyásnak természetét követni egykor a János király hatalma is a nemzeti királyság eszméje? Lehet, hogy eltűnődött, de a hála Jánoshoz fűzte, ki megpróbálta a törököt és a németet egymással úgy összevesztetni, hogy egymást úgy felálják, mint a mesebeljmedvék, hogy semmi se maradjonbelőlük. De megmaradtak mind a ketten. Sőt a török elfoglalta az ország szívet s most már Martinuzziának kellett a magyar politikának új irányt kijelölni.

... János király halála után a sorsának is, a gondolkodásának is nagyot fordult a ke-reke. Gyám és kormányzó lett, Magyarország-nak valóban koronázatlan király, kiujain királyokot penderített és kinek fehér pátos csuhája akkor nagyobb hatalom volt, mint a fejedelmi hermelin és bíbor. Jelenlétében mindenki gondolatját leste, háta mögött mindenki ellene intrikált. Ellensége a királyné udvara; s az olasz vérmérsékletű királyné, valóságos emberi alakú pök, ki csak hálót tud szönni és siránkozni; nőnemű Báthory Zsigmond, ki a fukar, önféjt, hajlithatatlan barátot nem sorolja barátai sorába. Talán éveinek nagy száma nem volt megfelelő a fiatal, özvegy királynő vérenek mérlegén. Szemben állott vele s a gyange, erőtlén Ferdinánd, kinek olyan rövidlátó volt a politikája, mint a nyulfarok, de a ki végre ezt a lángészt mégis áttudta a más világnak juttatni. Szemben állott vele a török, ki Magyarországról azt hitte, hogy feketé-leves, a mit a hosszú lakoma végén kanállal lehet felszűröskölni, csak Martinuzzi hídgette meg neki ezt a komoczió italt. Mennyi ellenség, sok egy erősnek magyarnak is. Ennyi ellenséggel szemben más hamar beadt volna a derekát. De Martinuzzi kéjelgett ennyi sark figura között. Politikája a sok titokkártya közötti finomult és gyarapodott. Hídeg nyugalommal tudott ezekkel variálni, kombinálni és permutálni akár csak a számítás és egy percze sem tévesztette szem elől a maga célját; a nemzeti királyság gondolatából lesztrt integrációs eszmét.

Ez az eszme bizonyos lemondást jelent ugyan a multal szemben, de tartalmában is meglehetősen bővült. Az államszertí lehetlenséget kiküszöbölte, a tartalmat józanság-

gal bővítette. Elejtette a nemzeti királyság eszméjét, hogy főcélnak az integritást tegye. Ezt sem akartu gyorsan elérni, a józan mér-sékletnek volt barátja. Politikájának ki volt ugyan jelölve irányeszméje, de a hozzá vezetó utakat a benyomások szerint kereste. A magyar politikát kiemelte laposságából, az európai konstellációkhoz viszonyította s így valóban a benyomások tudományává tette, melyek azonban határozott céljának keretében fogattak fel. Befelé az olasz governo misto eszméjének hódolt, hogy így a nemzet lehető nagy tömegét foglalkoztassa a politikai arenán, kifelé a magyar diplomáciát a tőkény delelő pontjára emelte, Minden szava, minden levele, minden cselekvése tiszta, folyamán biztos felfogásának, akárcsak egy sziliorizmus első tételéből folyik a konkluzio. Magyarország integritásának megőrzése volt a célja, Izabella, Ferdinánd a török csak pusztá eszközei voltak. Az előbbi a nemzeti királyság eszméje Buda ostroma előtt, az utóbbi az integritás Buda bukása után volt törekvései központja. Az első konty alá való bor volt a mássikkal a politika aszszuját izlelte meg.

Az első leányos, szemében a naiv só-várgással, az elérhetetlen vágygál. Buda el-estével a hajadon politikából asszony, molett asszony lett: tekintetében a mindentudás nyugalmával; a felségesség, a bajos ügytelenség eltűnt, az idomok teltek lettek, hajjalma az érzékiségre. És ez a kifejelett politika elkísérte a sirájt is. Élete alkonyán ugyan, midőn a bibornoki kalapot kedvetlenül, öröm nélkül fogadja mintha feltűnne a közeledő vénhedés, aggság, a szentimentális ráncos arc; Castaldó azonban gyilkosával elég jókor gondoskodott arról, hogy még tevékenysége, nagysága tetőpontján roskadjon össze élettelenül a XVI. század legnagyobb diplomatája, a jeles szónok, kodifikátor, a legnagyobb magyar államférfi, ki minden volt egyszerre és együtt, csak egy nem volt soha, boldog ember nem volt egy percze sem, de hiszen az államférfiak ugy sem ismerik a boldogságot.

És ez az ember lett volna, istentelen! Ugyan ne mókázzatok. Hiszen mit akartok még korával is jobb volt, s talán örülnének, ha a mai kornál is rosszabb lett volna? — Macchiavelli és Guiccardini ezek a kikéltott flegmatikus gonosztevők az ő századában azt hirdették: „hogy nincsen ember, a kit a becsület törvényei köteleznének, midőn a hason és csel megkívánja azok megsejtését. A ki saját életét odaadja, elveheti a fejedelmét is. Hiszen a pápák árulják a bűnbocsánatot.” És talán és vajjon ebben a szellemben dolgozott volna Martinuzzi? Oh nem. De ettől a szellemtől körülvéve élt. Ez bizonyos, Mert hiszen őt királyának emberei, királya nevében, királya rendeletére gyilkolták meg. És a pápa, nos a pápa csakugyan most is mogadta a gyilkosoknak a bűnbocsánatot.

Kár volna ugyan most már keseregnünk, de talán jó volt meg állanunk emléke előtt. — Okulhattunk belőle. Testét e nagy hazafinak hónapokig temetetlenül hagyták és sírkövére ezt a nagyon okos, de humoros mondatot írták: Mindenkinek meg kell halni. Korrigáljuk mi meg most, a két ezer év ütköző követéll állva, ezeket a bántó, ezeket a kegyetlen igazságtalanságokat.

Ha az ő testét a haládatlanok egy ideig temetetlenül hagyták, mi a halás emlézők ne tessünk el s z e l l e m é t s o h a. Ha sírkövére azt írták, hogy mindenkinek meg kell halni, mi meg írjuk fel az új ezer év menyboltozatára: Mindeneknek el kell ugyan pusztulni, csak Magyarország nem hal meg soha. Igen. Magyarország, mely volt is, van is, lesz is.

Gr. Lázár István beszéde.

Tartotta Kolozs megye milleniumi diszkögyűlésén.

(Folytatás.)

A nemzeti fejedelmek korát Báthori István nyitja meg, ki 1571 májusban trónra jutván a testamentumos uraknak mint Miksa császár képviselőinek birtokában levő várak átadását követelte Huszt vára miatt Békés-sel kit Miksa gyámolita, háborúba keveredett Báthori e lázadokát Kezeli szent Pálnál szétűtven 1575 augusztus 8-án Kolozsvárt 9 idurát és 34 székelyt lefejeztetett, Szamosfalván pedig szintén 34 székelyt megcsontkíttat.

Báthori Miksa császár e magatartása által magát a hűbéri viszonytól fölmentve érezve 1576-ban a lengyel királyságot is elfogadja és Báthori Kristófot választatja Erdély vajdájává kit azonban az ország fejedelmek czimeze, folytatja azon hagyományos politikát: a törököt adóral, Ausztriát szp szóval tartani 1481-ben történt halálával a kis-korú Báthori Zsigmond jut trónra, ki Gizi kormányzó és a jezsuiták befolyása alatt a török uralom alá magát felmentve Ausztria támogatását keresve trónját is veszti, kedvencz lakhelye Kolozs-Monostor. Gizi János kormányzó 1587 júl. 26-án inscriptio szépen

kapja Gyula várát és 1589 évi Kolozsvári országgyűlés Giczi kérelmére engedélyez, hogy örökös nem léteben három barátjának adományozhasson.

Ugyancsak 1586 okt. 1. kolozsvári országgyűlés rendeli, hogy a kolozsmezei Ujfaluból és a környékéről a székelyek jobbágyok hova a szabadságnak öntvénye székelyi szoktak s hová mint fejedelmi birtokba nem bocsátják be a bírókat, — kiszolgáltatásnak 1581-ben pedig Kolozsmonostorra a jezsuiták lezárnak betelepítve megbízást nyerve a tanításra.

1586 országgyűlés addig eltelt a kalota szegyeit a duma fizetők és idegenek zsarolását továbbá a kalota szegyeit mint Kolozsmezeiből eltiltja attól, hogy a Körösmenti uton a kereskedők kivételével vámtól szedjenek.

Báthori Zsigmond már 1594-ben kezdi Rudolf császárral szövetségi munkáját Erdély főurai ellenében, még és év augusztus hó 30-án Kendi Sándor ifjú János, Torró János és Somlyai Gergely a kolozsvári piacon hóhérbárd alá állítja, Kendi Ferenc és Bornemisza Jánost szeptember 8-án fogdára Gyaluba viteti és Báthori parancsára Övári István szeptember 12-én Gyaluba lakásukon kivégeztette.

1595-ben a háthori Endrétől elkobzott Gyula várát Naprágyi Demeter kinevezett erdélyi püspök nyeri adományul Báthori Zsigmondtól.

1599-ban lemondva Báthori, neje foglalta el fejedelmi széket, de nemskára nevel kibékülve ismét Erdély urává lesz. Majd Rudolf és Báthori Zsigmond felváltva lesznek Erdély fejedelmek, míg, hős Bocskai István forradalma Bástia uralmának véget vet.

Bástia hatalmaskodására álljon a következő két történelmi esemény:

1600-ban Mihály vajda katonái B. Hunyadon bántalanul raboltak, pusztítottak, míg a nép elkeseredve egy vasárnapon a templomból kijöve a katonaságot levágta erre Csáki István fővezér parancsot kapott, hogy B. hunyad lakosát kardra hánnya és a falut hamuba döntse, Csáki csak annyit segíthetett, hogy a népek megintezte, hogy meneküljön. B. Hunyadot azonban augusztus hó 4-én Mihály vajda serege romba döntötte.

1602-ben Bástia Almást meghívja Gyula várát vette ostrom alá, hová Gerőfi János Kolozsmezei főispán vezetésével a grószai csata után visszavonultak, Bástia hajdu Gerőfi embereivel a sikra csaltak futást tettette és a lesből előrohant ellenség a maroknyi népet vezérével együtt lemészárolta. A várat Bástia bevette és az őrséget is felkoncizoltatta.

Említsük még, hogy Báthori Zsigmond tartotta az országgyűlést Csáki Gyula Fejedelmek Kolozsmezején.

Bástia, Erdélynek egy kis nyugalomát biztosít, majd Rákóczi Zsigmond után Báthori Gábor a porta és a császár között ingadozva utóbbihoz hajol, minek következtében elbukván, Bethlen Gábor a török uralmat állandósítja és Erdély alatta fénykorát éri.

Bethlen Gábor alatt 1614 szeptemberben Kolozsvárt tartott az országgyűlés Kolozsmonostoron templom építését engedélyezi, elrendelvé a földes uraknak, hogy más hitteket a prédikációra menetelben ne akadályozzanak. Továbbá ezen gyűlés mondja ki, hogy Kolozsmonostor és Gyula kinostári javak.

Érdekes továbbá, 1614-ben a gyulafehérvári országgyűlés azon határozata, hogy minden kulcos szabad, mező és kerített város taksát fizessenek és ez B. Hunyadra 32 ft, Egeresre 10 ft. N. Almásra 18-ftban állapított meg.

Ezen összeget azonban 1623-ban már B. Hunyadon 200, Egeresen 100 és Almásra 60 ft-ra emelik Bethlen G. után Brandenburgi Katalin, Bethlen István, I. és II. Rákóczi György 1660 májusban Szejdi Achmet pasával vívott harcz alatt Fenes község mellett megsebesült és június 7-én Váradon meghalt és a hősi elszántsággal küzdött a magyar sereg, Erdély szabadsága legféltettebb bajnokának végső csatájában a törökök áldozatává esik, a gyászos helyet, hol 3000-nél több bajnok lelve sirját a Gyula felé vezető úton emlékkő jelzi.

II. Rákóczi fejedelmet Rédei, III. Rákóczi. Barcsai Kemény János, Apaffy Mihály követik, Apaffy a török befolyást mindaddig tartotta míg nem Buda elvesztésével a török hatalma Magyarhonban meggyengült.

Vármegyénket érdeklí, hogy Apaffy 1666 szeptemberben Bánffy Dénest Kolozsvármegye főispánjává nevezvén ki az október hó 4-én tartott beiktatásra a fejedelem és fejedelmé is eljöttek. E kinevezéssel egyidejűleg a határszéli seregek is parancsnokság alá helyeztettek. Ugy ez, mint erőszakos eljárása Bánffyknak sok ellenséget szerezvén Teleky Mihály és társai fondorkodásának 1674 december 18-án Bethlenben áldozatul esett.

A vádakkban mely az ítélet alapján szolgál, elleni azt hozták fel, hogy a fejedelemre vágyódik, a német udvarral titkos levelezésben áll és hogy oly zsarnok, hogy sógorasszonya Szentpáli Ignác néhezát Baldon földig rontatá és oly tehetetlen, hogy Gyulaért melyet Zólyomnak visszatni kívántak a legnagyobb erősséget Szamosújvárt kívánta. Bánffy azonban a liga áldozata lett mert ha magatartásán indokolt volna is megrátni a zabolat, de hóhér általi kivégeztetése igazságtalan.

II. Apaffy Lihály Ausztria fennhatósága alatt jut a fejedelmi székhez, miért Tököllyel háborúba keveredve visszavonul és Tökölly magát fejedelmévé választatja, de Ausztria tulerje elől török földre menekül és Ausztria gubernátorságot állítva Apaffit 1699-ben lemondásra bírja. Ezzel megszűnt az erdélyi fejedelemség és Rákóczi Ferenc sikertelenül próbálta a fejedelemség visszaállítását.

E korszak alatt a vallási polgári szabadság teljes virágzásnak örvendett mondhatni hogy az alkotmányos szabadság a legszabadabb köztársasági formákkal vetekedett, bízské lehet Erdély és törvényhatóságai, hogy a vallás és alkotmányos szabadság őseinktől örökölt reliquiát így fentartotta.

(Folyt. köv.)

VÁROS ÉS HAZA.

Isén elmondta dr. Márki Sándor.

Tekintetes Törvényhatósági Közgyűlés!

Róma városa építésének ezredik éve közeledtével senki sem remélhetne megmaradását Napocában, a mai Kolozsvár helyén levő praefectura székhelyén. A lakosok remélten menekültek, mert a carpok és a velők szövetségesezt germánok Dáciaira ütöttek s tűzzel vassal pusztítottak mindent. Róma azonban még egyszer megmutatta erejét. Császára, az arab Philippus, maga vezetett hadakat a szorongatott tartomány segítségére. 247-ben bekérete szorított ellenségeit s a következő évben az örök városnak a daci győzelem örömtünnepével egyszerre s világra szóló fényvel ülte meg Róma alapításának ezredik évfordulóját.

Napocában, százöt év óta a rómaiak

municipiumában, a sevahus, a comitum s a belőle választott városi hatóság, az aedilisek, a praefectus és a provinc, a Parolissensis ott lakó procuratura, a castrumból s a castra stativából teljes fegyverzetben felvonuló, katonák, sőt a castrum körül lakó polgárok is megjelentek a templomokban, Róma Isteneinek szobrai előtt, a fogadalmi oltároknál, kedveseik kőkoporsóinál, hogy bemutatván áldozataikat, virágaikat, koszorúikat, hálálask legyenek a birodalom ezredéves ünnepén. Hiszen az állam hatalma mentette meg őket a végpusztulástól, melylyel városukat, tartományukat a carpok s germánok népvándorlása fenyegette.

Valamivel több, mint két évtized múlva azonban Napocát is, Dáciát is egészen elborította már a germánok áradata, melylyel szemben Róma magára hagyta a tartományt. Legioival együtt vonult ki onnan a római állam eszméje; a dákok ivadékaiknak lelke nem forrt egybe a rómaiakéval; az állam nem volt egyuttal haza, a jólét nem volt szabadság, az engedelmség nem volt szeretet.

Róma ezredéves ünnepétől hetedfélszázad telt el a magyarok honfoglalásáig. Ez idő alatt germánok, szlávok, hunok, avarok szálltak a Kárpátok délkeleti fennföldjére s nyílt, szabad, mezei élet után vágyakozva rombadolni engedték a dákok és rómaiak városait. Napocát iszapráttal borította be a Szamos; eltemetve épületeinek nagy részét, — fu, fa, bozót, nőtt a törmelék föltt, repkény és iszalag futotta be a szobrokat, oltárokat, koporsókat.

Többször honfoglaló magyarjai, ha elvetődtek erre a tájra, vagy négy római ut vezetett őket, csak romot, pusztulást találtak itten is, mint majdnem mindenütt a hazájokban. Csüggedtetlenül fogtak három összeroskadtt világbirodalom, a római, hun és avar állam omladékaiknak eltakarításához. Váraitok templomaikhoz a moh és repkény alól kiszabadított régi kőveket használták, de saját lakásaikat, az igazi otthon, melyben ezer évig való honkeresésük után, nyugalmat, pihenést és haladást akartak biztosítani maguknak, régít és idegent nem utánozva, nemzeti szokásaik és ízlésük szerint alkották meg és rendezték be.

Van valami hasonlatosság a rómaiak castrumát környező ager Nopaensis és Szent István alkotása, a magyarok várát környező Kolozsvármegyéje.

s a világ minden részéből Napocába csődített katonáival, a helyhez kötött magyar várjobbágyok és várnepek intézménye, ha még anny volt is benne a behodott szláv és más alattvalója, föltétlenül magyar nemzeti szellemről duzzadozott. Csanádi Várdas Apa, Vadas, Erdő, Sikló, Tenkő, Bulesu és mások a tisztjei Kolozsvárnak s apostolai a magyarságnak a XIII. században, akkor midőn a királyok kedvezése már idegeneket, szászokat is édesgetett letelepedésre. Ennek a vidéknek újabb műveltsége fölül, a jámbor szerzetesektől eredt, kiket a szomszédos monostorban Géza és Szent László királyok kegyessége telepített le, hogy a magyar népnélvén hirdessék Krisztus szolái, tanítványait.

Egy újabb népvándorlás, a tatárjárás

1241-ben feldulta a monostort, sőt magát a várost is, melyben „számtalan sokaságu magyar” mészároltak le. Ez volt Kolozsvár véres keresztje. A nép messzezült és Kolozsvárt csak V. István király alapította újra, midőn lakosait egybegyűjtvén, újabb szabadságokkal látta el. A szégyenes körülmények közt újra alakult falunak két intézménye maradt reánk az Árpádok korából: a kalandosok társulata, az egyetlen egész Európában, mely már ez időken szervezte hatodfélszázadostól óta folytonosan működik; s a szegény agoknak Szent Erzsébetről nevezett ápoló intézete, mely még ma is annyi szegény szenvedőnek a könnyit törli le. Az Árpádok durvának mondott korából reánk csak a szeretet és a lelki műveltség alkotásai jutottak.

Az Anjouk már meg is adták lelkes hívőknek, Kolozsvárnak a várcs, a civitas nevet, smindent elkövettek, hogy polgárai Erdélyben a közműveltség terjesztői és szám-tartói legyenek. A királyszeke fénye és hatalma — szolt hozzájuk Nagy Lajos király — a népek sokaságában és boldogságában áll; és annak; a ki másokon uralkodik, gondoskodnia kell az alattvalók jólétére. Mert „midőn a folség meghalgtatja alattvalóinak könyörgését, míg egyrészt saját királyi széke fényét emeli, másrészt mind hiebb szolgálatakra lelkesíti alattvalóit.” A nagy király falakkal kerítette ugyan a várost, de fölmentette a polgárokat a nyílt mezőn való katonáskodás terhe alól, növelte önkormányzatú jogait, 1369-ben helybenhagyta első céhüket a szűcsökét, a gyenge ipar érdekében mind jobban fejlesztette a kereskedelmet, melyet utóda Zsigmond csakhamar szabadad tett, pénzerő házat és kir. kamarai pénzváltó hivatalt rendezett be. Felek falut, a városnak ajándékozta, a mellett azonban a művészekről sem feledkezett meg. A régi római Napisten temploma helyén ő kezdte építtetni a Szent Mihály egyházát, melyet Zsigmond folytatott s I. Ulászló fejezte be. S a köből faragott felséges boltozatok alatt az ő idejéről kezdve a mai napig, midőn az ezredév csordulóját tölti sziveinket, több mint hatszáz esztendő óta hány-szor hangzott fel az az ősrégi magyar ének:

„Boldogságon, Anyánk régi patronánk: Nagy inségen lévén, így szólit meg hazánk: Magyarországról, édes hazánkról, Ne felejtkezzél meg a szegény magyarokról!”

Az egyház, mely tömjéntől áradó csanakokában mindenkor tisztelettel jelölté ki a kiapadhatatlan táplálékot adott, midőn valóságos és nemzeti tárgyak eszményesítésére lelkesítette. A kora-renaissance legméltóbb képviselői közé tartoznak Kolozsvári Márton és György, kik a művészet örök törvényei szerint alkották meg a Váradon e szent királyok és Prágában Szent György szobrai. Ez utóbbi helyen ma is „beszél e szobor, hogy nem magunknak éltünk.” A Kolozsvár-testvérek a magyar Glaukoszok, s örök dicsősége Kolozsvár városának, hogy falai között születtek meg az emlékszerű magyar ércszobrászat, melynek az első alkotásait Janus Pannoniustól Arany Jánosig annyi költő dicsőítette.

A művészek neve is „fénylik mint nap, sajog, mint arany”, úgy, a hogy a régi magyar historias ének dicsőítette az ő Szent

Lászlókat. S e dicsőségből nem esik-e egy sugár magára a városra, hol egyszerre építettek a Szent Mihály templomát négy zárdával és annak templomaival, a százados munkában folyton ébren tartva a művészetek iránt való lelkesedést? „Látták az élet változandóságát s azt, hogy minden, mi lenni látszik, észrevehető módon siet az enyészet felé — szoltak egy alkalommal Zsigmond korának kolozsvári polgári; — de áhitattal figyelték arra is, hogy midőn eljövend az Úr, ébren találja őket és ne alva.”

Az Urnak látogatásai eljöttek, s ébren találta mindnyájukat. Egy század leforgása alatt az iparos és kereskedő Kolozsvár három súlyos esetben mutatta meg, hogy még mindig nem mondott le földműves jellegéről, mely egyuttal magyarságát is biztosította. 1437—8-ban Nagy Antal és Kolozsvári Mether János fölkelte parasztjai elég könyedén foglalta el, a király csapatai ellenben elég bajosan vették visza a várat és a várost. E miatt szabadságot vesztette, de I. Ulászló, „mivel inkább szeret megbocsátani, mint bosszút állani,” ismét a sz. kir. városok sorába iktatta. 30 év múlva (1467.) Kolozsvárról indult ki Vörös Benedek és Suki László mozgalma, melynek czélja volt „Magyarországi kiváltságait és szabadságait bármily nyelvű, sorsu állásu és méltóságú emberek ellen megoltalmazni a Magyarországi régi jó és boldog állapotát helyreállítani.”

Mátyás király, mivel szemben így szőlővárosa, Kolozsvár is fölvetette Erdély különállásának kérdését, villámgyorsan megjelent a főtéren sok fölkelő lefejeztetett, a városnak rövid időre elköszött szabadságait azonban visszaadta, sőt több Kolozs mezővárost is a hű Kolozsvárnak ajándékozta. „A városokat — írta ekkor — annál inkább kell gyámolítani, mert azokban áll az ország díszje és használja; és midőn béke van az országban, a kormányzóknak kötelessége nemcsak önmaga dicsőségén, hanem az ország és a lakók javán munkálkodni.” — 1514-ben Dósa kurucok vették körül a várost, hogy ösmeretlen vészölket huszanharman magával a polgárok be is bocsátották s egy részük már-már hajtani kezdett hozzájuk, midőn a fölmentő csapat megérkezének hírére Kelmár András bíró elfogta őket. Ezután Nabotu Lőrincznek, a híres ceglédi demagoknak kivégeztetése volt az engesztelő áldozat s az a harmadéva lerombolt ház, melyet a Hid-utczának S zápolyai János vajdának azért ajándékozott a város, hogy a parasztokat leverté.

Az a történet paraszton, míg szabadon költözhetek, folytonosan új magyar elemekkel gyarapítja a várost. 1463-tól fogva a bíró felváltva s a száz esküdt polgárt felerézből a magyarok és a megerősödött szászok közül kellett választani, hanem azért mint oly kevés más városról lehetett elmondani, Kolozsvárt mindegyik magyar szellem lobogott s a délvideki szászok cserébe most is ide küldték gyermekeiket magyarul tanulni. Sokat tett a magyarság megtartására a város nagy szülötte Mátyás király, ki — mint mondta — Isten kegyelméből maga is Kolozsvárt születvén, „e város hirnevét tisztességgel és becsületben növekedni s méltó érdemeiért jutalmazva látni ohajtotta.” A dősz király, ki itten egy meglevő kisded hajlékban született a mai Magyarországnál háromszor nagyobb területen uralkodva is vissza-visszatért szül-

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1896. Május 20.

Az asszony birodalma.

REGÉNY.

CRAIK ASSZONYTÓL.

— Két kötetben. —

Az „Ellenzék” számára fordította: Amica.

MÁSODIK KÖTET

III.

(Folytatás.)

(80)

Letti élénken fordult meg, azon a ponton volt, hogy beszél, de midőn a testvére beszélt, megsegyendülve huzódott hátra.

— Természetes, hogy Edna mondja némileg nagyon borzasztó volna eleinte; de aztán megszokná. És gondolt el, hát ha te is meggyazodnál, a hogy Marchmont ur tővé — és azok, a kik Indiába mennek mindig teszik.

— És te megosztanád azt velem? — Vagy — ekkor a kétségbeesett szerető agyán egy új gondolat villant át — vagy segítségemre leszel azt megszerezni. Édesem, ha ki megyek Indiába, elössz velem?

Letti szerénykedve nézett le.

— Lehet, hogy elmennek. Nem tudom. Én mindig vágytam Indiába, hol az ember gyalgóhíntóban járhat, sok grémántja és shavoljai lehetnek. Igen, talán rá hagyom magam beszélgetni, hogy elmenjek — valamikor.

Gyula halás csókokkal borította a kezét, és Letti vissza engedte magát a tűzhelyhez vezetni, hol a család ezt a tervet komoly megbeszélés tárgyává tette.

De Letti, az igazat megvallva, először életében érvényesítette a maga akaratát, és eldöntötte a kérdést. — A határozottságnak azon ritka rohamainak az egyikének, melyet a gyengék és ingadozók mutatnak, elhíttette magát, hogy saját magára és Gyulára nézve az Indiába való menetel lesz a legjobb dolog. „Saját magára és Gyulára nézve.” Ez az öntudatlan kifejezése volt kulcsa mindennek.

— Mert Gyula előtt minden hely egyforma volt, csakhogy Letti mellette legyen — és Letti egészen ő bírja. Sőt vad gyönyört áruolt el ama gondolatra, hogy a rokonait és ösmerőseitől elszakított Letti Indiának a bensejében egészen és egyedül ő bírja.

O jelenleg abban az állapotban volt midőn egy szenvedély, jobban mondva, kevésbé szenvedély mint monománia, a kevésbé erős érzelmeiket elnyeli — elnyom és elhatároz mindent. Tehát miután a tárgy fellett éjfélly vitakoztak megállapodás nélkül, Gyula elment és másnap este a rendes órájában tért vissza e szavakkal —

— Megtettem.

— Mit? — kérde Letti.

— Éppen azt a mit te kívántál tőlem, hogy tegyek. A Kalkutába való meneteltem eligazítottam Marchmont ural. És most édesem, — az előkészületeidhez rögtön hozzá kezdhetsz.

— Előkészületeimet, mire? — kérde Letti ártatlanul.

— Az esküvőnkre. Csak három hetünk van — három hét alatt meg kell esküdünk és utra kelünk. Oh Lettim, édes Lettim!

— És majd nem magán kívül volt örömemben, a min Letti mind a két karjával magához szorította.

De a leány vissza huzódott azt mondva, hogy eszé ágába sincs olyasmit tenni.

— Ő nem szeret olyan sebtiben férjhez

menni. Hogy tudna ő a holmijával egy rövid idő alatt készen lenni?

De különben is, ő soha sem ígérte meg. Nem, ha Gyula már csak ugyan megy — egyedül kell menni.

Gyula a szó teljes értelmében el volt rémulva.

— Edna, oh Edna! Mit cselekedtem?

— Mert látva, hogy a sógorát halás sápadtságot lepte el, Edna felugrott a munkája mellől és a karjával fogva megragadta.

— Edna — folytató Gyula — így jár az a ki az asszony szavában bíz!

— És most következett egyike azon kinos jeleneteknek — melyek fájdalom nagyon gyakoriak voltak — tele gyötrellemmel, keserűséggel, ellentmondással, esdekléssel — mely a Letti sirásával és e miatt a Gyula búnbánó kétségbeesésével végződött.

Edna nem szólt semmit; ilyen alkalmakkor a jegyesek nem vették számba az ő jelenlétét; és hogy tudott volna ő, vagy bár ki lett volna az a harmadik személy közibük lépve az ő dolgukba avatkozni?

Hálát adott az égnek, hogy Vilmos nem volt ottan — Vilmos, akiben kevesebb türelem volt, mint ő benne.

De reszketett, midőn e két szerető jövőjére gondolt, kik a szerelmet nem áldássá de gyötrelmévé, teherre, sőt szinte átokká tették.

Ha már a házasság előtt ilyenek, mi lesz ezekből a házasság után?

A vihar nemsokára lecsendesült.

Mert most az egyszer Letti tülhajtotta a hatalmát.

Még az Armida kertjében is hol a szeretőt köve tartotta, a szegény Rinaldo a régi fegyvere után kezdett tapogatózni és virágos lánczai alatt küzdeni.

— Minden beszéd hiában való, nekem

mennem kell, még pedig a legközelebbi postaháznál.

Megígértam Marchmont urnak, és az ígéreteimet meg fogom tartani. Edna, nincs igazam?

— És a szobán keresztül Ednához ment, aki kdzt nyitott neki azt mondva —

— Igen, én azt gondolom, hogy igazad van.

Ekkor Letti, látva, hogy a hatalom kicsuszik a kezéből, engedni kezdett egy kicsit és panaszos hangon azt mondá —

— Ti mindnyájan nagyon kíméletlenek vagytok irántam. Hogy tudjak három hét alatt annyira elkészülni, hogy Gyulával kimehessek?

Azt az indítványt pedig, hogy megesküdjünk és itt hagyjon, mint „megígéztet ösvégyet” nem fogadom el, az borzasztó volna.

De ha előbb ő menne el és ott mindent kenelmessé tenne számomra, hat hónap vagy egy év múlva kimehetnék hozzá, kellő kísérlet alatt, a hogy a fiatal ladyk gyakran cselekszik.

— Megténéd te is? — oh, drága angyalom, kijönöd hozzám, egyedül?

— És Gyula ismét a hetedik mennyországban volt és készséggel egyezett bele bármibe, csakhogy végre megnyerhesse Letti.

Ez a dolog el lett igazítva és Letti, miután minden úgy történt, a hogy ő akarta, nagyon édes és gyöngéd volt a szeretőjéhez, a ki elragadtatással csüngött minden tekintetén és minden szaván, úgy, hogy elutasítása előtt ez a rövid idő volt a legsimább és boldogabb az egész udvarlásai alatt.

— És pedig a Letti részéről minden kép-mutatás nélkül, mert ő a Gyula odaadó szerelme által valóan mng volt hatva.

— És különben is, a nagy válságokban, az

emberekben a jobb énjük kereked felül, és sok olyan szerelem, mely az élet mindennapi viszontagságai között csakhamar elcsúszott és elhasználdott volna, az elvált órájában hősiessé mutatja magát.

Gyula az utolsó estjét a tevére tűzhelye mellett töltötte, mert az állotta, hogy e ház lakói kívül egy léleknek sem kíván Istenhozzád mondani.

Ott ült, de nem megtört svvel, mert e hirtelen tett lépés igazgatósság új pályájának elgondolása, tompítólag köti a fájaldalmára.

De azért egy pillanatra se erőszította el a Letti kicsi kezét, folytonosan az vczára nézett, azzal a mohó szenvedélyvel tekintett mely félig a művész, félig a szeretővőv tekintete volt, mely annak a szépepégv soha sem tudott eltelni.

— És az most olyan édes és gyöngé ki-fejezéssel birt ami az elvált örültes ragadtatássá tette, és több örömet adott, int bánatot.

Edna és Vilmos sem voltak szomoik. A szeretett két lány felett való hosszas gögben léttük és nyugtalanságnak látszólagos-végződött; azoknak a jövőjki derültelnek-zott, és a szeretőket sem hibáztattak, ty abban némi önző élvezetet találtak. Merktudták, senki sem tudhatta jobban minz a boldog férj és feleség, hogy azok, a: ilyen boldogok szándékoznak lenni, jo van mindenkül lenni egymásnak, vidámamenni együtt a nagyvilágba, és a kis szeri elválásokat aránylag vére csekély mértékben érezni.

— Igen, — mondá Vilmos a testvének: „Hát, hogy elmegy — teljes szíveből örülök. Lehet, hogy Indiában egészebb és erősebb lezel mint itten, ha ügye magadra.

(Folytatása következik.)

lővárosába, hol alruhába tapasztalta ki a szégyen nép nyomorúságát s aztán biborba öltözve fejeztette le azt a bírót, ki ennek a nyomorúságnak okozója volt. II. Ulászló idejében már maga a város vett elégtételt véradra küldte saját bíráját, a kit sikasztáson ért. Erőt és igazságot tanult nagy fiától.

Száz éves munka után a Jagellok fejezték be Kolozsvár megerősítését. Az ök szomorú korszakak és a mohácsi döntő ütközet után Kolozsvár volt az egyetlen szászváros, mely azonnal és egész őszintén csatlakozott a nemzeti királyhoz, első Jánoshoz. A király a hogy maga mondta — most látta csak, mennyire kedves a fejedelmek előtt alattvalók hűsége. Majd országos rendek nevében Enyedy Adorján kolozsvári plébános üdvözölte János Zsigmondot s anyját, Izabellát, midőn székhelyüket Erdélybe tették át s Erdélyt mint külön magyar fejedelemséget kezdték igazgatni. Az önállóságnak ebben az idején 1543. aug. 6-á óta többnyire a belfarkasutcai templomban, Kolozsvárt 68 országgyűlést tartottak. A szabadság, függetlenség, hazaszeretet, áldozatra való készség eszméi melyeket a karok és rendek lelkes magyar szónoklataiban hirdettek odában, utat törtek maguknak az utcára, a tömeg közé, s ezt lassankint egészen hatalmukba kerítették. Kolozsvár csak egyik szállóhelye lett ugyan a fejedelmeknek de az itt tartott országgyűlések egy igazi főváros izgalmaival szereztek meg számára.

(Folyt. köv)

MINDENFELE.

Kolozsvár, május 20.

— **Károly Lajos főherceg Kolozsvárt.** A tegnapi elhunyt Károly Lajos főherceg, mint a Veres-kereszt egyet fővédnöke az utóbbi 10 év alatt két ízben is megfordult Kolozsvár városában, a hol az egyet ez időben fiókot szervezett. Utolsó látogatása alkalmával nejevel Mária Terézia főherceggel asszonnyal együtt jött s egy napot időzött körünkben. A főherceg itteni látogatása alkalmával bemutatta magának a kolozsvári fiókegyet tisztí karát és választmányát, megtekintette a háboru esetére kijelölt kórházi helyiségeket egyleti raktárakat és sebesült szállítási gyakorlatokat is végeztetett. A szemle után, mint egybeült úgy itt is ebédet adott, melyre nemcsak a fiókegyet kiválóbb tagjai, hanem a hatóságok fejei is hivatalosak voltak. Ez ebédek a legfesztelebb hangulat uralkodott és a jelenlevők meggyőződhetek azon őszinte rokonszenvről, melylyel a főherceg a magyar nemzet iránt viseltetett.

— **A Veres-kereszt-egyet kolozsvári fiókjának választmányára** Károly Lajos főhercegnek az egyet fővédnökének elhunytá alkalmából ülést tartott a melyen elhatározták, hogy részvételt feliratilag fejezik ki, s a ravatalra koszorút helyeznek. A gyász jelölül az egyet külmagyar utcaj kórházának épületén kitűzték a gyászlobogót. Szó van arról, hogy a fiók küldöttéleg képviselteti magát a temetésen, ez iránt azonban még nem jött létre megállapodás.

Emlékezzünk régiekről. 1092. május 20-án László (szb) király, a püspökök, főurak és nép Szabolcsot zsinatot tartottak, melyen szigorú törvények hoztak a bigamus papok és mértéktelenségük ellen. 1595 Mihály havasalföldi vajda Báthory Zsigmond vezetésénél ismeri el magát, 1795. kivégzik Martinovicot és társait a budai mezőn (azóta vérmező).

— **Az egyetem ünnepe.** A kolozsvári Ferencz József Tudomány-Egyetem millenáris nagy ünnepélye május 31-én lesz a Redoubtban. Ez alkalommal dr. Martin Lajos rektor megnyitó beszédet mond, dr. Szádeczky Lajos emlékbeszédet mond, egy egyetemi hallgató pedig ódát szaval. Majd ki fogják hirdetni a millenáris dísz doktorok neveit, kiosztják a pályanyertes egyetemi hallgatók díját, ünnepélyesen doktorokká avatnak néhány szigorlatozottat. — Az ünnepélyen a kultusz minisztert Leóvey Sándor miniszteri tanácsos fogja képviselni, a ki egyszeremind átadja az egyetemnek a király által ajándékozott dísz jelvényeket. A jelvények a következők: dísz arany-láncok a rektor és 4 dékan, ezüst botok a rektori és kari pedulusoknak és díszruhák a pedulusok részére. Ezeket Wiesinger pesti művész készítette, kit a király a kiállításán most utoljára jártában ezekért igen megdicsért. A láncok reneszánsz stílusban, zománez ékítéssel közepén. Ő Felsége domborképet feltüntető aranyérmét tartanak, hátulján az adományozást jelző réséssel. A botok tetején

a magyar korona díszlik ezüstből, gombja magyar stílus díszítéseket tüntet fel, nyele palizander fából való berakott ezüst díszítéssel. A dísz jelvényeket először a kiállítás megnyitására használták a rektor és dékanok s a május 7-iki audiencián, midőn ő Felségének az adományozást megköszönték. Jelenleg a kiállításon vannak s a május 31-iki egyetemi milleniumi ünnepen fognak először Kolozsvárt használni.

— **A kolozsvári színtársulat kegyelele.** A kolozsvári színtársulat kérdéssel fordult a honvédelemk bizottsághoz, aziránt, nincs e a bizottságnak észrevétele az ellen, ha a társaság pünkösöd második napján az emlékhöz kivonul s a nagy idők szereplői iránti kegyelele jelölül az emlék előtt eléneklik a himnuszot, a szótartot s egy pár alkalmi verset elszavalnak? A bizottság elnöksége örömmel vette ezt tudomásul, annyival inkább, mert az emlék ünnepélyes felszentelése ugy is csak pár hó múlva történhetik s csak örömeire szolgál, ha hazafias érzést ébresztő cselekedetről szerezhet tudomást. A társaság tehát elhatározta, hogy pünkösöd második napján d. e. 10 órakor kivonul a honvédelemkhez. Ott eléneklik a himnuszot, Bánfalvy Etelka elszavalja Jókai Mór „Osonka hőse” című költeményét, Szabadhegyi Aladár pedig Szász Gerő 48—49-es honvéd és esperes „Öreg honvédek” című versét fogja elszavalni. Alkalmi verset szaval Heltay Nándor is, aztán eléneklik a Szótartot, Ne sirj ne sirj Kosuth Lajost s ezzel a társaság a kegyeleles ünnepélyről, mely nem fog igénybe venni egy órát, még a déli órák előtt a városba visszatér.

— **Uj kaszinó.** A kolozsvári kör feloszlásával uj kaszinó fog alapítani Kolozsvárt. Az alakuló közgyűlés holnap csütörtökön délután 4 órakor tartatik meg a városház közgyűlési termében. — Az előkészítő bizottság mindenkihez, ki az alakítandó kaszinóba leendő belépésre a nyilatkozatot aláírta, külön meghívást küldött, de ezen az uton is közírték az alakuló gyűlés megtartását. A közgyűlés tárgyalásnak: az alapszabályok megállapítása és a tisztikar megválasztása. — A gyűlés előreláthatólag nagy érdeklődés mellett fog lefolyni, mert az uj kaszinó tagjainak eddig 300-nál többen jelentkeztek.

— **Színház.** Tegnapi közepes számú közönség nézte végig a tornavivódában berendezett színházban Szigeti József „Rang és Mór” című színművét. Az előadás öszzevágóan folyt le s a közönség sokat tapsolt az első rangu szereplőknek. Ma a „Minta férj” című francia vígjáték kerül színpadra, csütörtökön pedig Kolmárné és Várady Miklós vendégfellépésével a „Vereshaju” cz. népszínművet adják.

— **Meghívó.** Az erdélyi gazdasági egyet igazgató választmányára 1896 május hó 21-én (csütörtökön) d. u. 3 órakor ülést hivatali helyiségében (Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám) melyre tag urakat meghívja Az elnökség.

— **Felhívás a képzettséghez kötött iparosokhoz!** A kolozsvári ipartestület megalakulván, első szüksége az, hogy a tagsági díjak befizetésével a működéshez nélkülözhetetlen anyagi feltételeket megnyerje. Ennek fogva a testületi előjárás ideje 9. sz. átirata, s az alapszabályok 10-ik szakasza alapján felhívata Kolozsvár sz. kir. város képzettséghez kötött önálló iparosai, hogy 2 forintban megállapított évi tagsági díjakat a folyó évi ideje július 31-ig beárólják, jövőre pedig előleges félévi 1 ftos részletek minden évi január és július 31-ig annyival is inkább fizessék be mert a hátraleköt azontul az ipartörvény 138. §. értelmében közigazgatási uton, a közőadók módjára hajtatakn fel. Befizetéseket az ipartestület hivatalos helyiségében (szép u. 1. sz. emelet) Haas János pénztárnok fogad el naponta délelőtt 11—12 óráig. A városi főkapitányságtól. Kolozsvárt, 1896. május 15-án. Deák Pál, főkapitány.

— **A kolozsvári tud. egyetemi orvos-tanhallgatók önképző- és segítő egylete** f. hó 21-én d. u. 6 órakor saját helyiségében közgyűlést tart, melyre a t. tag urakat tisztelettel meghívjuk. Ha a tagok nem lesznek kellő számban jelen, ugy a gyűlés a következő napon 22-én ugyanott, ugyanazon időben lesz megtartva, de tekintet nélkül a jelenlevő tagok számára. Tárgysorozat: 1. Jegyzőkönyv felolvasás és hitelesítés. 2. Választmányi előterjesztés. 3. Indítványok. Konrádi Dániel elnök, Jancsó Ödön titkár.

— **A kolozsvári unit. főiskolában** az 1895—96 tanév végén tartandó vizsgálatok sorrendje: jun. 20-án d. e. 8-tól gym. VII. o. mennyiségtanból és természettanból. 33 sz. jun. d. e. 8-tól gym. III. oszt. mennyiségtanból és természettanból földrajzból. 10. sz. jun. 20-án d. u. 3-tól gym. VI. o. német-nyelvből, görög nyelvből és pótlóbból. 33. sz. jun. 22-én d. e. 8-tól VI. VII. o. történelemből. 33 sz. jun. 22-én d. e. 8-tól gym. III. IV. o. rajz. geometriából 10. sz. jun. 22-től délután 3-tól az érdemsorozat elkészítése 10. sz. junius 23-án a bizonyítványok kiállítása. jun. 24-én délelőtt 8-tól papi szigorlat, junius 25. 26, 27-én szóbeli érettségi vizsgálat, junius 28-án délelőtt 10 órakor a tanév ünnepélyes bezárása.

— **Az uj trónörökös.** Károly Lajosnak halála alkalmával most azáltalános érdeklődés az uj trónörökös felé fordul, a ki közfelfogás szerint nem

más, mint O t t ó kir. herceg. miután fivére, a szegény Ferencz Ferdinánd súlyos betegségben szenved. Ottó kir. herceg a soproni huszárezrednél működött huzamosabban, hova mint alezredes lett beosztva és a hol maig szolgál. Az ezrednél a magyar nyelvet eléggé elsajátította. Vidám kedélyű és eleven eszű embernek mondják — kissé talán könnyű véré — de nyílt és jószívű. Neje a szász király testvérének leánya egy komoly igen derék nő. Van már egy 7 éves fiacskájuk, a kiben mindkettőjüknek nagy gyönyörűségük telik. Ujabbban ismét született egy kis fiók.

— **A királyi palota alapkö-létele.** A budai királyi palota alapkövét a jövő hó 6-án teszik le nagy ünnepélyességgel. Az ünnepre a királyi palota udvarát egészen átalakítják s remekül földszitlik. A középben hatalmas gyönyörű sátrát emelnek amelyben a király az alapköbe teendő okiratot aláírja a junius 8-án a törvényhozás hódolatát is fogadják.

— **Állatvédő levél.** Tekintetes szerkesztő ur! A fagyos szentek napjai minden nagyobb kártevés nélkül elmúltak ugyan, hanem van egy más kárlehelten ellenség rajtunk, a min emberi erő vajmi keveset segíthet. A roppant számú cserebogarak és a teméntelen sok hernyó gyümölcsstermésünket nagy veszéllyel fenyegeti. A kik hivata vannak pusztítani a kártekon rovarokat, azok mind az emberi szenvedély rajai, kivéve a szegény és megvetett verebeket, melyek irtanak cserebogarat és hernyót, a mennyit bírnak, de a madársereg tömege, u. m. a fülemlék, paciribák, rigók, tengelicz, csiz, pinto, czinke, fűrj stb. intelligens városunkban mind, de mind kalitkába zárt fogoly. Nincs az a palota, kunyhó vagy bűzös kocsa városunkban, a hol ne lennének ily szerencsétlen énekes hazai szárnyasok elfogva a közjó kárára! Valóban bámulni lehet azon, — hogy sem a gazdasági, sem a kertészeti, sem pedig az Állatvédő egyletek nem szólnak fel ezen meggondolatlan-ság ellen. Hallgatják napestig szárnyasaink szomorú dalát az emberek kivétel nélkül és gyümölcsfáink ágairól eszi a rügyet a rovar. Pedig városunk énekes rajjai ha szabadok lennének és szaporodhatnának, mennyi töméntelen rovar falának fel és maradna nekünk a sok jó gyümölcs. Hóni madaraink száma városunkban felmegy 5—6 ezerre még tán több is. Tehát miután a vadak tilalmi és vadászati törvények 1883. XX. t. cz. 9. §-ának h. pontja értelmében az éneklő madarakat vadászni és összefogdosni minden időpontban tiltva lévőv tiszteletteljesen kérjük a t. tks. Főkapitány urat, hogy említett törvény alapján az e városon fogva tartott hazai éneklő madarak szabadon bocsátását büntetés terhe alatt rendelkezze el végre, hogy a bölcs természetből munkára hivatott énekesek végezhessek áldásos és ingyenes tisztogatásukat a gyümölcs-fákban. Páratlan szép sétatérünkön még hirmondónak sem lehet látni és hallani a fülemlét s más színes énekeseket, mert áldozatul esnek Czirmai, Erdődi, Pránás, Ötvös Katonai s a többi lelketlen madár peczéreknek. De azon is lehet bámulni, hogy akad olyan is a ki azon szerencsétlen, gyönyörű, ártatlan és hasznos léglakókat megveszik és tartják zárva, fülelve bus énekeket. Azon reményben, hogy ezen törvényen alapuló kérelmünkkel nem fog kelleni a miniszteriumhoz folyamodni, — maradunk illetelmes tisztelettel a könyörület és a közjó nevében tőbben — az Á. V. E. tagjaiból. (Beküldött).

— **A gyűléshérvári képviselőtestületnek** részbeni megújítása folyó hó 18-án ejtett meg. A választás a délelőtti órákban mint rendesen, nagyon csekély érdeklődés mellett folyt. Nagyobb mozgalmat csak is az oláhoknak délutáni tömegesebb megjelenése idézett elő, kik külön nyomtatott czédulával jelentek meg. Lett erre lótas-futás, hogy a hivatalos czédula menjen keresztül, ami a hivatalos közegeknek sikerült is. Választatott 20 rendes és 10 póttag. Ezeknek azonban nagy része nem sokat törődik a közügygyel, másik része pedig nem ért ahoz. Egyezőval a hivatalos czédula az intelligens elem nagy részének nem tetésével találkozott. Felmerült ugyanazért ujabbban egy egészséges, minden pártirányzat nélküli ellenzéki klubnak a megalakítása, mely részt kér magának ez-uttal a város közügyeinek intézésében. Reméljük, hogy e klub már a városi tisztviselők megválasztásában egész szervezetségével fel fog lépni.

— **Erdélyi szappan-gyáros ki-tüntetése.** Ritka szerencsében részesült pénteken délután a kiállítás területén több kolozsvári iparos, kiket a király megszólítással tüntetett ki. A vegyészeti pavilonban ő Felsége Heinrich és társa asvány-szappan gyáros cég belső tagját, Heinrich Józsefet szólította meg. Őnei e kiállított tárgyak? kérdezte a király. Igen is felség! azt Heinrich József. Ezután a király elmagyaráztatta magának az asvány-szappanok készítő módját. A gyáros elmondta, hogy az as-

vány szappanyának meg van az a tulajdonsága, hogy a hideg folyó vízben is épp úgy, mint a hideg kútivízben vagy tengeri vízben feloldódik. Együttal elmondta a hygea munkásszappannak az előnyét, mely a vaslakott is hideg vízben feloldja. A kreolin szappannak előnyét is elősorolta, mely a selyembírák és más állatok fertőtlenítő mosásához használtaik. A király erre látható meglepetéssel azt mondta: — Igazán, ez újdonság. A király így körülbelül 8 percig beszélgetett a kiállítóval, a kinek a többi kiállító szívből gratuláltak a magas kitüntetéshez.

— **Maetz Frigyes,** Kolozsvárt is széles körben ismert építész mérnök Nagy-Szebenben meghalt. Maetz az utóbbi időkben sokat betegeskedett. Vagyoní bukás is érte és e miatt Nagy-Szebenbe távozott Kolozsvárról, a hol tekintélyes állásnak és közbecsülésnek örvendett. Az anyagi csapáshoz később súlyos betegség is járulván, végre f. hó 17-én este tíz órakor kiszenvedett. A haláláról a következő gyászjelentést kaptuk:

Alóliáltak szívzszakadó fájdalommal tudatják a szeretett férjnek, gondos jó apának, hálás fiúnak, igaz testvérnek, rokonnak és barátának Maetz C. W. Frigyes, építésznek, Kolozsvár sz. k. város tiszteletbeli főmérnökének munkás életének, boldog házasságának 15 évében f. hó 17 este 10 órakor gyászos elhunytát. Földi maradványa 19-én d. u. 4-kor fognak Schewis-utca 4 sz. lakásáról a helyi evangélikus sírkertben örök nyugalomra helyezni. Nagy-Szeben 1896 évi máj. hó 18-án. Özvegye: Maetz C. V. Frigyesné, Bukaresti B. Berta. Edes anyja: özv. Maetz Benjáminné, Wegmuth Julia. Árva gyermekei: Irén, Ervin, Elza, Dóra, Frigyes és Berta és testvérei.

— **Gróf Andrassy Gyuláné temetése.** Vasárnap d. e. 10 órakor helyezték örök nyugalomra gróf Andrassy Gyuláné hltt temetési a t-terebesi mauzoleumban. A mauzoleum környékét nagy néptömeg lepte el, Zemplén vármegye pedig, a melynek egykor a boldognak férje főispán volt, küldöttséggel képviseltette magát. A küldöttséget Molnár István főispán vezette a s-a-ujhelyi kir. törvényszék, járásbíró és a királyi ügyészség is képviseltették magukat, ott voltak a vidék római kath. és görög kath. lelkészei kivétel nélkül; az uradalmi tisztikar, tüzoltóság, a t-terepesi előjáróság stb. Pont 10 órakor érkezett meg a mauzoleumhoz a gyászoló család. A koporsó felett Haizler Endre hardicsai ev. ref. lelkész mondott rövid imát. Az ima után a gyászoló család nőtagjai imádkoztak a tetem felett s ennek végeztével a nép a mauzoleumból kivonult hogy a gyászoló két Andrassy-fiú ábitatát s végbucuját meg ne zavarja. Az Andrassy-család férfitagjai jó negyed óráig időztek a mauzoleumban, melynek ajtaját bezárták. Negyedóra multján megnyílt az ajtó s a gyászoló család a soifalat képező megyei küldöttség előtt vonult el. A temetési szertartás déli 12 órakor ért véget.

— **A hóelő díszmenet.** A jun. 8-iki hóelő díszmenetre javában készül a fő-ur világ és a főváros előkelő társasága. A banderiumban résztvevő gyöngébb lovasok már most gyakorolják magukat, hogy a díszmenetben jól megüljék a lovat. A vidéki banderisták is nagyban készülődnek a neozeti tünnepe, a mely fényben és pompában felül fog mulni minden eddigi ünneplé. A díszmenet élén Perczel Dezső belügyminiszter fog lovagolni, a banderiumot dr. Náray Aladár min. titk. a főváros banderiumának szervezője vezeti. Utánna jönnek az ország első törvényhatóságának banderistái, majd a főuri és a vidéki banderisták.

— **A czár koronázása.** Moszkvából távirják, hogy hétfőn a cári vonat megérkezése előtt külön e célra felállított csarnokban a cári pár fogadására megjelentek az itt időző nagyhercegek, külföldi fejedelmi személyek, továbbá a tábornoki kar és hatóságok fejei. Az utazókat a szakadó eső dacára nagy néptömeg lepte el. A vonat megérkezését viharos hurrah-kiáltások jeleztek. A cári párt, midőn a szalonkocsiból kiszállott Vladimir nagykeresz üdvözölte. A cár a néphymnus hangjai mellett ellépett a díszörög előtt. A cári pár ezután zárt kecsiban fényes kísérettel a Petrovskij-palotába hatatott, ahol a felségeket a nagyhercegnők és a külföldi hercegnők üdvözölték. Erre az udvari főpapság rövid istentiszteletet tartott. Az odenburgi örökös nagyherceg ma délután érkezett ide.

— **Dalolva az akasztófához.** Eszékről jelentik, hogy Bali Mihály magyar kir. állami hóhér ma végezte ki Ttoikovics Glizo rbanyi parasztot, ki többszörös rabló-gyilkossággá kötél általi halálra ítélték. A deliquens dalolva ment az akasztófához és egész az utolsó pianatig dalolt, míg csak a hurok össze nem szorította a nyakát. Az hiszik, hogy az elítelt utolsó utján megtebol-yodott.

— **Tilalom a magyar szó ellen.** Verázitáon botrányos esetről értesíti lapunk táviratilag mohácsi levelezőnk. Bolyarits Gábor szerb plébános az ezredéves ünnepélyek alkalmából ugyanis meg akarta tiltani, hogy tanulók magyar költeményeket szavaljanak s egyben meghagyta Jankovics tanító-nak, hogy a gyermekeket ne a magyar, hanem

a szerb költeményekre tanítsa Stajerics János orsz. képviselő erőlyes fellépése akadályozta meg e Szerajéből odakerült lelkész terveit, a ki erre Brankovics patriarchánál tett jelentést az „erőszakosság” miatt. Az ügynek valószínűleg folytatása is lesz.

LEGUJABB.

(Az „Ellenzék” táviratai, telefon tudósításai, és sürgöny-levelei.)

Országgyűlés.

Budapest, máj. 20.

A képviselőház mai ülésének elején Szilágyi Dezső elnök bejelenti, — hogy Károly Lajos főherceg temetése pénteken délután lesz, a képviselőház a temetésen az elnökség fogja képviselni, s a koporsóra koszorút tesz.

Ezután folytatták a közigazgatási bíráskodásról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Batthányi Tivadar gróf és Makfalvai Ferencz beszédükben elfogadásra ajánlják a javaslatot; ellene beszéltek Polonyi Géza és dr. Holló Lajos, ki a javaslatot több nemű hiányai és költségessége miata nem tartja elfogadhatónak.

Perczel miniszter védelmezi a javaslatot. Addig lesz közigazgatási bíróság, míg reformálják a közigazgatást.

A főrendiház ülése.

Budapest, máj. 20.

A főrendiház mai ülésén az elnök bejelentette a Károly Lajos főherceg temetési alkalmából teendő intézkedéseket.

Prónay esküje.

Budapest, máj. 20.

Br. Prónay Dezső a legfőbb fegyelmi bíróság tagja ma az esküt letette.

A szultán részvéte.

Konstantinápoly, május. 19.

A császári palota első dragománja; Muniz basa és a szultán első hadsegéde: Mehemmed basa ma délután Calisz báró osztrák-magyar nagykövetnél megjelentek, hogy ki-fejezzék részvétüket Károly királyi herceg elhunytá alkalmából.

A béke érdekében.

Athén, máj. 19.

A porta valószínűleg már a legközelebb teljesíteni fogja a krétaiak kívánságait. Görög ország követe ugyanis a legutóbbi másfél órai kihallgatáson volt a szultánnal, a ki különös szívéllyességgel fogadta. A követ ez alkalommal megjelölte azokat az eszközöket, melyekkel a békét a szigeten, helyre lehetne állítani. A görög követ előterjesztését a francia és orosz nagykövet is támogatta.

Nagyloklú adakozás.

Athén, máj. 19.

Egy Zambuli nevű kereskedő, ki a napokban Korfunban elhunyt, két millió frankot tevő vagyonát jótékony cselekedet hagyta. Valamennyi athéni és korfui jótékony egyet kap kisebb nagyobb összegeket.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felolós szerkesztő és laptulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

Nyilttér.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank.

Intézetünk zálog-osztályánál megüresedett

ruhabeclői állás
betöltendő.

A ki az állást elnyeri, tartozik 1200 frt értékű óvadékot letenni.

Írásbeli ajánlatok folyó évi május hó végéig az igazgatóságához adandók be.

Kolozsvár, 1896. május 19.

(2—3)

Az igazgatóság.

Kolozsvárt, Uj-utca és Király-utca sarkán, 2. sz. a legelénkebb forgalmu ponton, a Nagy Szamoson épült uj hídál szemben

BOLT HELYSÉG

hozzátartozó lakással, udvar és melék épületekkel, október 1-től

KIADÓ.

Értekezhetni Belmagyar-utca 13 sz.

2—3

H I R D E T É S E K.

Hirdetmény.

A kolozsavári szt. Erzsébet aggház gondnoksága ezennel köz-
hírré teszi, hogy az említett aggháznak a kolozsavári határon —
közvetlen a város alsó végénél az országot és a Szt.-György hegyre
járó ut közét fekvő — s a külső közép- és külső magyar-utczára
rugó, a kolozsavári 1466. sz. tjkvbn A + 25. rend., 8697. és 8698.
hr. számmal jelölt mintegy 48 hold szántóföldje, az aggház fel-
ügyelőségének előleges beleegyezése és a városi Tanácsnak enge-
délye következtében beltelkekre, utczákra és köztutakra osztván,
a helyszínén mindenik telek a maga kiterjedése és alakja szerint
kellő határjegyekkel ellátott, melyekről — és az ott létesítendő
utczák és köztutakról egy általános térkép készítettett; — mely
új beltelkeket az aggház gondnoksága örök áron eladni szándé-
koztván, ezennel a venni szándékozók felhívának, hogy a végett
az aggház algondnokánál: **Dr. Szombathelyi József** úrnál Kolozs-
vart, a Diánna-fürdő telkei lakásán jelentkezzenek, a hol
a telkek árát és az eladási feltételeket megtudhatják s a térkép
megtekinthetik.

E mellett venni szándékozók előlegesen is ezennel értesítet-
nek arról, hogy az örökvásári szerződés csak azután fog kiállit-
tatni, miután az egész felosztott földterület a telekkönyvben rend
és helyrajzi számok szerint átalakítva és megjelölve lesz; mert
addig a tulajdoni jog a vásárlóra be nem kebelezhetetik, sem a
szerződésben ki nem tüntetett; továbbá: hogy a megvásárolt
telekre addig nem lesz szabad építeni, míg az építeni szándékozó
a városi Tanácstól szabályszerűleg építési engedélyt a maga szá-
mára ki nem eszközöl.

A Szent-Erzsébet aggház gondnokságától.
Kolozsavart, 1896. évi május hó 8. napján. 382. (2—8)

Sz. 298—1896.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a értelmében
ezennel közhírré teszi, hogy a Kolozsavár városi kir. járásbíró 1886. évi 9758.
számú végzése következtében Sipos Gábor ügyvéd által képviselt Göböl Mag-
dolna javára Debreczeni Balázs ellen 605 frt és jár. erejéig 1890. évi március
hó 18-án fogantatott kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 879 frt 50 kr-ra
becsült butor, koesi, szekér, épület-anyagból álló ingóságok nyilvános árverésen
eladottnak.

Mely árverésnek a Kolozsavár városi kir. járásbíró 1896—1896. számú
végzése folytán 50 frt 70 kr. tőke követelés, ennek 1896. évi január hó 3. nap-
jától járó 6% kamatai és eddig összesen 4 frt 60 kr-ban bíróság már megállá-
pított költségek erejéig, Kolozsavart, Rákóczi-ut 6. szám alatt leendő esküszöke
1896. évi május hó 21-ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűztetik és
ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett in-
góságok az 1881. évi LX. t.-cikk 107. és 108. §-a értelmében készpénz fizetés
mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Kolozsavart, 1896. évi május hó 8. napján.

PAP JENŐ,
kir. bír. végrehajtó.

Erdélyrészi Kárpát-Egyesület.

Tiszán kezelt Páratlan
kitűnő ásványvizek! hatású gyógyítóvizek!

Hazánk kincseit

kezdte kiaknázni az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület, a midőn
a radnai havasok kincset érő két legkitűnőbb ásványvizét,
a radna-borbereki vasas és a dombháti lugos-sós vizeket
forgalomba hozta.

A radna-borbereki „Széchenyi-forrás” viz sápadtságán, vér-
szegénységen alapuló idegbetegségek esetében, mindennemű női
betegségekben valóságos csodákat mivel.

A dombháti „Livia-forrás” viz emésztési zavarokban, étvágy-
hiánynál, gyomorégésnél, gyomorsavanyuságnál, aranyeres bántal-
máknál, epezsavaroknál, gyomor- és bélhurutnál páratlan sikerrel
alkalmazható.

E vizek orvosi erejéről és hasznairól Dr. NYULAS FERENCZ
e század elején több kötetet írt.

Mindkét viz borral kellemes itató ital és vértörőként nem okoz.

A „Livia-forrás” vizét „Erdélyi Selters”-ének nevezik; a
„Széchenyi-forrás” viz vastartalma felülmúlja a hasonló külföldi
vizekét.

A töltés és dugaszolás a balneotechnika legújabb módszerei
szerint történik.

Kizárólagos főraktáros:

ugy nagyban, mint kicsinyben Kolozsavart és Kolozs megyében

Kónya Sándor kereskedő,

kitől ez ásványvizek kicsinyben a következő árak mellett rendel-
hetők meg:

Dom bháti Livia-forrás:	Radnaborberek Széchenyi- forrás:
1/2 liter üveggel együtt 10 kr.	1/2 liter üveggel együtt 11 kr.
1 " " " 16 " "	1 " " " 17 " "
2 " " " 24 " "	2 " " " 26 " "

Üvegek visszaváltatnak.

Elárutók megfelelő százalékban rézesülnek. Nagyobbe meg-
rendeléseknél árkedezmény.

A nevezett ásványvizek fürdőhelyeit az Erdélyrészi
Kárpát-Egyesület június hó 1-én nyitja meg.

E fürdőkben kényelmes és olcsó lakások kaphatók.

Előjegyzéseket elfogad: a E. K. E. főtitkári hivatala Kolozs-
vart, Jókai-utca 11. sz. alatt. Ugyanitt prospektusok stb. kaphatók.

Kolozsavart, 1896. évi május hó.

BETHLEN BÁLINT gróf, FEILITZSCH ARTHUR báró,
elnök. társelnök.

RADNÓTI DEZSŐ,
főtitkár.

384. (1—x)

ELADÓ A „HÁZSONGÁRDBAN” A VOLT RÉGI DEKKER-KERT.

Tudakozódhatni ugyanott:
Kert-utca 5. szám alatt.
372. (3—10)

Végleges kiárusítás!

Van szoromság tudatni a n. 4. vendímmel, hogy 25 év óta fennálló,
Belközép-utca 3. szám alatt levő

fehérnemű- és vászon-raktáromtól

makacs betegségek miatt elkerülhetlen szükségessé vált mentől előbb
megválnom, e végből a raktáron levő összes árukat hatósági on-
geozly és felügyelet alatt

gyári áron.

Len damast késmárki asztalneműt
20 százalékkal,

még azon alul is árusítom el.

E kedvező alkalomra felhívom n. 4. vendím figyelmét a raktá-
mon levő cikkkekben szükségleteit nélem olcsón fedezheti, az egész rak-
tár vendjét külön előnyben részesíthetem.

A kiárusítással PÁSKUJ JÁNOS urat bízom meg.

196. (18—25)

Tisztelettel: SARGA KRISTOF.

Matutsek József

— 27 év óta fennálló —

férfi-, női- és gyermek czipész-üzlete

Kolozsavart, főtér 3. szám alatt,

(a volt Hutflesz-féle üzlethelyiségben.)

Megrendelések beküldött mérték vagy lábbeli-minta után — a legjobb anyagból és divat
szerint — lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

97. (12—x)

Nem kell Bécsből rendelni
a jó, szép és bámulatos olcsó női ruha-kelméket, mert
kaphatók azok

POSZLER és TÁRSA

DIVATÁRU HÁZÁBAN,

Belhid-utca „Hungária” alatt.

Igen jó duplaszélés szőr-szővetek 30, 38, 50, 55 kr.
Creppek minden szín 55, 65, 1 frt 30, 1 frt 40 kr.
Moherok 65, 80, 1 frt 30, 2 frt, 3 frt 30 krig.
Rones kelmék 56, 1 frt 40, 1 frt 80, 1 frt 90 kr.

Fekete ternők és mintázott szövetek, valamint fekete Moherok
nagy választékban.

Jó mosó Kretonok 20, 22, 25, 30, 35 krig.
Franzia Madapolán 38, 40, 44 „
Atlasz szatenok 38, 45, 50, 55 „
Ripsz piquet, gyönyörű színek 45, 56 „

Továbbá lepedő-vászon, Chiffonok, Miederek, férfi- és női ing,
valamint mindennemű czipők, férfi ruha gyapjuszövetek, Juta- és
nagy szőnyegek, csipke és Tunis-függönyök, agyterítők, napernyők
esőernyők és más számtalan elő nem sorolható cikkek.

Női- és férfi-ruhák készítése elvállaltatik.
242. (100—100)

RÓNAY TESTVÉREK

(ezelőtt SENN EDE)

gépgyára és vasöntődéje Kolozsavart.

Ajánlja kitűnő anyagból készült mindennemű

GÉP-, KERESKEDELMÉI-, ÉPÍTÉSZETI- és FÉMÖNTVÉNYEIT.

Készít gazdasági gépeket, gőzgépeket, fogas-kerekeket bármily
nagyban, szíjtranszmissziókat, körfűrészek tengelyeket, lójárgányokat,
kut- és tápszivattyúkat, malom- és szeszgyári berendezéseket, kö-
züző gépeket és általában minden az ipar terén szükséges gépészeti
felszereléseket.

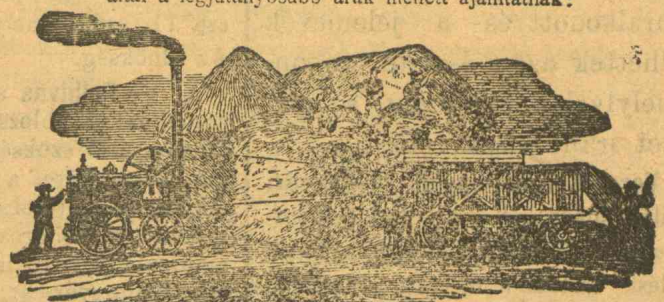
Készít továbbá sir- és másnemű kerítéseket öntött és kovácsolt
vasból; elvállal gép- és kazán-javításokat, valamint bármily kovács-
munkát.

Költségvetésekkel szívesen szolgál.

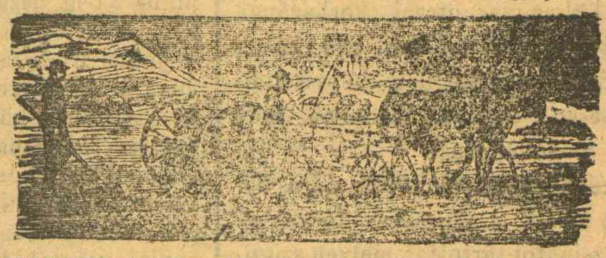
350. (5—*)

Clayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyárok © Budapest Váci-körút 63. sz.
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzszéplőgép-készletet, 2/3 és 12 lóerőig, továbbá járgány-
kocsi, kocsik, kocsik, és aratógépek, borotválók, aratógépek, kocsik.

„COLUMBIA” a legújabb sorozat gépei, szeszfűrészek, repülőgépek, kutterok,
és minden egyéb, a legújabb divatú gépek, a legújabb divatú gépek.

Egyetemes áruháza és minden egyéb, a legújabb divatú gépek, a legújabb divatú gépek.

Rendelések és kiadások mindenkor a legújabb divatú gépek, a legújabb divatú gépek.

BUTORVEVŐK FIGYELMÉBE!

Üzlet újja szervezés miatt

dúsan felszerelt raktárunk készleteit,
mindenfélé

kárpitos butorokban,

ugyszintén

butor különlegességekben

mélyen leszállított áron adjuk el.

Duchony J. és Fia

kárpitos butor-raktára.

849. (26—x)